UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente				
Datos Identificativos				2011/12
Asignatura (*)	Bases didácticas da educación especial inclusiva		Código	652G01034
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Terceiro	Optativa	4.5
Idioma	Galego			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagoxía e Didáctica			
Coordinación	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	Correo electrónico	maria.castror@udc.es	
Profesorado	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	Correo electrónico	maria.castror@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A atención á diversidade é un dos elementos claves a desenvolver no sistema educativo. Resulta de especial importancia que o profesorado de Infantil teña sexa consciente da necesidade de adoptar modelos de traballo que favorezan o desenvolvemento persoal de todo o alumnado, independentemente das necesidades e características que teña cada alumno e alumna. Por este motivo, é imprescindible que o futuro docente teña coñecemento de modelos de traballo de planificación e desenvolvemento da acción docente para responder ás necesidades de todo o alumnado, entre eles e elas, o que é destinatario da Educación Especial; daranse a coñecer experiencias educativas; procurarase a formación na elección, adaptación e elaboración de materiais e recursos educativos nunha aula na que hai alumnado con diferentes ritmos, intereses, necesidades, etc.			

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación

Resultados da aprendizaxe			
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación		
A6 Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A6		
A7 Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.	A7		
A8 Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se propoñan.	A8		
A9 Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.	A9		
A10 Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10		
A13 Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.	A13		
A17 Colaborar cos profesionais especializados para solucionar ditos trastornos.	A17		
A21 Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.	A21		
A32 Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.	A32		
B6 Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.		B6	
B24 Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade.		B24	
C4 Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4

Contidos

Temas	Subtemas
1. A atención á diversidade na escola: evolución e modelos	Evolución da Educación Especial Modelos de atención á diversidade
2. As diferenzas de capacidades na aula de Educación Infantil	As diferenzas de habilidade motórica As diferenzas de habilidade relacional e comunicativa As diferenzas de capacidade cognitiva
3. As diferenzas por factores sociais, ambientais e culturais na Educación Infantil	Resposta educativa ante a diferenza sociocultural Inmigración e escola infantil
4.Medidas curriculares de resposta á diversidade na escola infantil	As adaptacións do curriculum en Educación Infantil: formas e modelos
5.Organización da resposta á diversidade na educación infantil	O apoio educativo á diversidade: modelos e organización Organización. funcións e marco lexislativo do apoio á diversidade
6. O papel da comunidade educativa no proceso de deseño, planificación e implementación de iniciativas que camiñen cara a inclusión social	A implicación da familia A participación de axentes e institucións sociais A creación de equipos interdisciplinares para desenvolver a proposta de inclusión educativa

Planificación			
Metodoloxías / probas	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	17	0	17
Estudo de casos	3	6	9
Lecturas	3	15	18
Discusión dirixida	7	3	10
Aprendizaxe colaborativa	5	10	15
Investigación (Proxecto de investigación)	3	10	13
Portafolios do alumno	5	10	15
Traballos tutelados	4.5	9	13.5
Atención personalizada	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado			

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Realizarase ao inicio de cada unidade temática, ou cando através do seguimento do traballo de aula e individual, se perciba a necesidade de aclarar ou introducir conceptos esenciais ou novidosos
Estudo de casos	A través de casos reais ou supostos estudaranse especialmente os temas relacionados coas distintas discapacidades
Lecturas	Indicaranse na aula as que teñen caracter obrigatorio e as que teñen un caracter opcional
Discusión dirixida	Trátase de intercambiar razoamentos e elaborar un pensamento propio sobre algúns dos temas traballados
Aprendizaxe colaborativa	Procederemos en dous sentidos: -En equipos terán que facer unha proposta de intervención na aula dende unha perspectiva inclusiva -Terán que poñerse en contacto con persoas da comunidade educativa para coñecer cómo contribúen no desenvolvemento de prácticas educativas dende unha perspectiva colaborativa
Investigación (Proxecto de investigación)	O alumnado recollerá propostas de intervención educativa, que analizará e interpretará se se adecúan aos prinicipios básicos dunha aula inclusiva. Ademais fará propostas de mellora
Portafolios do alumno	O alumnado terá que realizar unha recolleita dos contidos elaborados na aula para a partir de aí, analizalos, interpretados e enriquecer as opinións propias coas achegas dos autores propostos na bibliografía aduxntada ou outros autores lidos polo alumnado

Traballos tutelados	Os alumnos e alumnas seleccionarán un tema do seu interés en relación coa materia. A realización será supervisada pola profesora periódicamente.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Investigación (Proxecto de investigación) Portafolios do alumno Estudo de casos Discusión dirixida Traballos tutelados	Estas actividades desenvolveranse coa supervisión periódica do profesor ou profesora da materia. Nesta supervisión solventaranse as dudas que poidan presentarse e daranse indicacións sobre as diversas fases de elaboración.

Avaliación		
Metodoloxías	**Descrición**	**Cualificación**
Investigación (Proxecto de investigación)	Recolleita dunha proposta educativa, análise, interpretación e adaptación ás característícas dunha escola que camiña cara a inclusión	30
Portafolios do alumno	Recollida da información, análise e interpretacación, e posterior enriquecemento coas achegas dos autores. Os criterios de avaliación do documento serán: Integración dos contidos abordados na aula -Reflexión e opinión persoal -Ampliación de coñecementos empregando as fontes documentais e investigación persoal. -Aplicabilidade ao teu traballo como logopeda.	40
Traballos tutelados	Versarán sobre un dos temas da materia proposto polo alumno ou alumna e aceptado previamente pola profesora. Servirán para afondar no coñecemento dese mesmo tema e adquirir destrezas na investigación e de intervención educativa na diversidade	30

Observacións avaliación
O alumnado asistente será aquel que asiste á aula o 80% ou máis da materia da materia. O alumnado non asistente para cursar a materia terá que realizar: 1. O Proxecto de investigación sobre un elemento concreto das escolas que camiñan cara a inclusión (30%) 2. Recensión sobre 4 documentos (os documentos ou as referencias bibliográficas estarán colgadas en moodle) (20%) 3. 1 traballo tutelado baseado nunha proposta didáctica de inclusión dun alumno ou alumna con necesidades específicas de apoio educativo nunha aula ordinaria de educación infantil (20%) 4. Unha proba de preguntas curtas (30%)

Fontes de información

Bibliografía básica	- TORRES SANTOMÉ, J (2010). La justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar. Madrid: Morata - ESSOMBA, M.A. (2006). Liderar escuelas interculturales e inclusivas: equipos directivos y profesorado ante la diversidad cultural y la inmigración. Graó - RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ J (2006). A elaboración e adaptación dos materiais curriculares. NEG e Concello de Santiago, Departamento de Educación e Mocidade - OCHAITA, E. (1988). Alumnos con necesidades educativas especiales. Popular-MEC - PUJOLÁS,P (2001). Alumnos con necesidades educativas especiales. Aljibe - WANG,M.C. (1995). Atención a la diversidad del alumnado. . Narcea - VV.AA (2007). Atención a la diversidad, una responsabilidad compartida. Huelva: Servicios de Publicaciones de la Universidad - JOVÉ, G. e MIÑÁNBRES, M.A (2000). Atención a las necesidades educativas especiales, de la educación infantil a la Universidad : (actas de las XVII Jornadas Nacionales de Universidad y Educación Especial) . Universitat de Lleida, Edicions de la Universitat de Lleida - STAINBACK,S y W. (1999). Aulas inclusivas. Narcea - PETERS,T. (2008). Autismo: de la comprensión teórica a la intervención educativa. Ávila Autismo - VLACHOU,A. (1999). Caminos hacia una educación inclusiva. La Muralla - LÓPEZ MELERO,M. (2004). Construyendo una escuela sin exclusiones.. Aljibe - AINSCOW,M;J. BERESFORD; HARRIS,A.;HOPKINS,D; WEST. M.(2001): (2001). Crear condiciones para la mejora del trabajo en el aula. .. Narcea - NÚÑEZ, M.T. (2008). Da segregación á inclusión educativa. Laiovento - AINSCOW, M. (2001). Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares. Narcea. - ACOSTA , V y MORENO,A. (2003). Dificultades del lenguaje, colaboración e inclusión educativa. Manual para logopedas, psicopedagogos y profesores. . STM Editores - BARTON,L (1998). discapacidad y sociedad. Morata - AA.VV (2009). Diversidade e Inclusión. Revista galega de educación nº 43. Nova Escola Galega - PALOMINO,A. Y TORRES,J.A. (1997). Educación Especial. Pirámide - ECHEITA (2006). Educación para la inclusión o educación sin exclusiones. . Narcea - GARCÍA PASTOR,C (2005). Educación y diversidad. Aljibe - MOLINA, S. (2007). Educar en la diversidad. Barcelona: Davinci - FRITH,U. (1989). El autismo. Alianza - BRENNAN,W.K. (1.988). El curriculo para niños con necesidades especiales. . Siglo XXI. - RIVIÈRE, A. y MARTOS,J. (1997). El tratamiento del autismo: nuevas perspectivas. MEC - AA.VV. (2000). Igualdad con diversidad: la apuesta de los Movimientos de Renovación Peadgógica (manuscrito inédito). Confederación de Movimientos de Renovación Peadgógica.. Recuperado o 20 de Setembro de 2002 de: http://cmrp.pangea.org/ig_div.htm. - WARNOCK,M.H. (1990). Informe sobre necesidades educativas especiales. Siglo Cero - CARRIÓN, J.J. (2001). Integración escolar ¿plataforma para la escuela inclusiva?. Siglo XXI. - FERNANDEZ ENGUITA,M. (1990). La cara oculta de la escuela. Siglo XXI - CASTRO, M.M., FERRER, G.; MAJADO, M.F., RODRÍGUEZ, J.; VERA, J.; ZAGRA, M.; e ZAPICO, H. (2007). La comunidad en la escuela. La escuela en la comunidad. Graó - ILLÁN, N. (1997). La diversidad y la diferencia en la educación secundaria obligatoria: retos educativos para el siglo XXI. Granada: Aljibe - PARRILLA LATAS, A. (2005). La Educación Inclusiva: un Desafío a Todos los Sistemas yComunidades Educativas. Escuela Española - VV.AA (2004). La escuela inclusiva: prácticas y reflexiones. Editorial Laboratorio educativo - VV.AA (2010). La respuesta educativa a la diversidad, aquí y ahora. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha - ACOSTA RODRÍGUEZ (2004). Las prácticas educativas ante las dificultades del lenguaje. Una propuesta desde la acción.. Ars. Médica

- PUYUELO,M. (2000). Parálisis Cerebral Infantil. Aljibe
- MOLINA, J. e ILLÁN,N. (2008). Propuesta de un currículo integrado. Editorial MAD
- RONDALJ; PERERA,J y NADEL (2000). Síndrome de Down. Espasa
- PERERA,J. (1988). Síndrome de Down, aspectos específicos. Masson
- BARTON,L (2008). Superar las barreras de la discapacidad. Morata
- FORTES,J.A. (1994). Teoría y práctica de la integración escolar . . Aljibe
- GARCÍA PASTOR,C (1998). Una escuela común para niños diferentes. EUB

Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías